

Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗысöмҗас җылые положениеҗе

тöм җöсөс неправльнöҗа су-
җöм) шыöдчöмҗас сетсöны
ужалыс җöз депутатҗаслөн
Сöветö, кодi җöздiс спи-
соксö.

18-öд статҗа. Ужалыс
җöз депутатҗас Сöветлөн
исполнiтелнöҗ комiтет бөр-
җысöмҗас списокҗасын не-
правльност җылыс быд шы-
öдчöм обҗазан вiдлавны ку-
җим лунҗа срокөн.

19-öд статҗа. Бөрҗысö-
җас списокҗын неправльност
җылыс шыöдчöм вiдлалöм
бöрын, ужалыс җöз депутат-
җас Сöветлөн исполнiтел-
нöҗ комiтет обҗазан либö
пытны бөрҗысöмҗас спис-
кö колана вескöдöмҗас, ли-

бö сетны шыöдчыслы пи-
меннöҗ справка сылыс шы-
öдчöмсö моҗмöдтöм пом-
каҗас җылыс; ужалыс җöз
депутатҗас Сöветлөн ре-
шенiеҗкöд сöгласiтчытöм
дырҗи шыöдчыс вермö сет-
ны норасöм народнöҗ судö.

20-öд статҗа. Народнöҗ
суд куҗим лунҗа срокөн
обҗазан вiдлавны списокҗын
неправльност вылö норасöм
воссa судебнöҗ заседаниҗе
вылын шыöдчысöс да Сö-
ветса представiтелöс корö-
мөн да ассыс решениҗесö
пырыс-пыр җуртны кыз
шыöдчыслы, сiҗ i Сöветлы.
Народнöҗ судлөн решениҗе-
ыс окончательнöҗ.

III-öд глава

Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗысöмҗас куҗа бөрҗысан округҗас

21-öд статҗа. Комi АССР-
са Конституциҗа 22-öд стат-
җа подув вылын Комi
АССР-са Верховној Сöвет
бөрҗысöмҗас Комi АССР-са
гражданаөн бөрҗысан ок-
ругҗас сертi.

22-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа бөрҗысан
округ лöсöдсö тащöм при-
цип сертi: 4.000 населениҗе
—округ вылö. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа быд бөрҗы-

сан округ мöдöдö öтi де-
путатöс.

23-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа бөрҗысан
округҗас лöсöдöм нудсöдö
Комi АССР Верховној Сö-
вет Президиумөн.

24-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа бөрҗысан ок-
ругҗаслөн список җöздсöдö
Комi АССР Верховној Сö-
вет Президиумөн öтщöщ
бөрҗысöмҗаслыс лун урчи-
тöмкöд.

IV-öд глава

Бөрҗысан участокҗас

25-öд статҗа. Бөрҗысан
бюллетенҗас примiтöм мо-
гыс да гöлöсҗас лыдöдöм
могыс Комi АССР-са Вер-
ховној Сöветö бөрҗысöмҗас
куҗа бөрҗысан округҗасö
пырыс карҗаслөн да район-
җаслөн территориҗасыс җуксö
бөрҗысан участокҗас вылö.

26-öд статҗа. Бөрҗысан
участокҗас лöсöдöм нудсöдö
карҗасын ужалыс җöз депу-
татҗаслөн карса Сöветҗа-
сөн, а сiктса местаҗасын—
ужалыс җöз депутатҗаслөн
районнöҗ Сöветҗасөн.

27-öд статҗа. Бөрҗысан
участокҗас лöсöдöм нудсöдö
бөрҗысöмҗасöҗ 45 луныс
не сорөнҗык.

28-öд статҗа. Сiктсöвет-
лөн территориҗа, көнi лыд-
фысöд кык сурсыс не ун-
жык олыс, составлҗатö,
кыз правлö, öтi бөрҗысан
участок; быд сiктын, фе-
ревнаын, көнi лыдфысöд
500-сан, но 2.000-ыс не ун-
жык олыс, котыртсö тор-
җа бөрҗысан участок.

Сiктҗасын, либö сiктҗас
группаын, көнi олысҗасыс
500 мортыс ещажык, но
300 мортыс не ещажык,
сiҗö случаҗасын, кор та-
щöм сiктҗасыслөн бөрҗысан
участок центрöҗ расстоҗа-
ниҗеыс вевтыртö 10 кило-
метр, вермасны котыртсы-
ны торҗа бөрҗысан учас-
токҗас.

29-öд статҗа. Ылi район-
җасын, көнi унжыкыс поснi
сiктҗас, позö котыртавны
бөрҗысан участокҗас 100
морт олысыс не ещажык
лыдөн. Воҗывса торҗа ра-
зонҗаслы Комi АССР Вер-
ховној Сöвет Президиум

разрешитöмөн лезсö ко-
тыртны бөрҗысан участокҗас
100 мортыс ещажык, но
50 мортыс не ещажык
олысөн.

30-öд статҗа. Карҗас, ра-
бочöҗ посолокҗас, а сiҗ-жö
сiктҗас да сiктсöветлөн
территориҗа, көнi лыдфысöд
2.000 олысыс унжык, җук-
сöны бөрҗысан участокҗас
вылö, öтi бөрҗысан учас-
ток вылö 1.500—2.500 морт
арталöмөн.

31-öд статҗа. Воiнскöҗ
частҗас да воҗсковöҗ соҗеди-
ненiеҗас лöсöдöны торҗа
бөрҗысан участокҗас 50-ыс
не ещажык да 1.500-ыс не
унжык бөрҗысöмҗас лыдөн,
кодҗас пырöны бөрҗысан
округö частөн либö воҗ-
сковöҗ соҗединениҗеөн су-
лалан места сертi.

32-öд статҗа. Больничаҗа-
сын, рöфiлнöҗ керкаҗасын,
санаториҗасын, инвалидҗас-
лөн керкаҗасын, көнi 50-
ыс не ещажык бөрҗысыс,
котыртсöны торҗа бөрҗы-
сан участокҗас.

Некымны корпуса боль-
ничасын лезсö бөрҗысан
участокҗас лöсöдöм торҗа
корпусҗасын на пöвасыс бы-
дын 50 бөрҗысысыс не ещажык
дырҗи.

Больничасын да мукöд
лечебнöҗ учреждениҗеҗа-
сыс, көнi торҗа бөрҗысан
участокҗас оз котыртсыны,
лезсö бөрҗысан бюллетенҗас
примiтöм самöҗ больнича-
җас да лечебнöҗ учрежде-
ниҗеҗасыс бөрҗысан комi-
сiҗаҗасса торҗöдöм шленҗа-
сөн. Сiҗö случаҗасас боль-
ничаҗас снабҗатсöны торҗа
избирательнöҗ җашщiҗасөн.

33-öд статҗа. Судноҗас,
көнi бөрҗысöмҗаслөн лы-
дыс 25-ыс не ещажык да
кодҗас бөрҗысан лунҗасö
плаванiеҗынöс, вермöны лö-

сöдны торҗа бөрҗысан учас-
токҗас, кодҗас пырöны бөр-
җысан округҗасö судносö
прiпишитöм места сертi.

V-öд глава

Избирательнöҗ комiссиҗаҗас

34-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа Центральнöҗ
избирательнöҗ комiссиҗа лö-
сöдсö общественинöҗ орга-
низациҗаҗасса да ужалыс
җöз обществоҗасса пред-
ставителҗасыс да вынсöдсö
Комi АССР Верховној Сö-
вет Президиумөн öтщöщ
бөрҗысöмҗаслыс лун җöзö-
дöмкöд.

35-öд статҗа. Центральнöҗ
избирательнöҗ комiссиҗа лö-
сöдсö председател, пред-
седателöс веҗыс, секретар
да 8 шлен составын.

36-öд статҗа. Центральнöҗ
избирательнöҗ комiссиҗа:

а) вiздöдö Комi АССР-са
став территориҗа вылын
бөрҗысöмҗас мунiгөн „Комi
АССР-са Верховној Сöветö
бөрҗысöмҗас җылыс положе-
ниҗе“ стöча олöмö пöртöм
бöрса;

б) вiдлалö избирательнöҗ
комiссиҗаслөн неправльнöҗ
деҗствиҗеҗас вылö норасöм-
җас да вöчö норасöмҗас куҗа
окончательнöҗ решениҗеҗас;

в) лöсöдö печатҗаслыс
избирательнöҗ җашщiҗаслыс
образецҗас, „гöлöсуҗтан
право вылö удостоверени-
җеҗыс“ форма, избирательнöҗ
бюллетенҗаслыс да налы
конвертҗаслыс форма да
рöм, бөрҗысöмҗас списоклыс
форма, гöлöсҗас лыдöдöм
куҗа протоколҗаслыс форма,
бөрҗöм җылыс удостове-
рениҗеҗаслыс форма;

г) регистрируҗтö Комi
АССР-са Верховној Сöветö
бөрҗöм депутатҗасöс;

д) сдҗатö бөрҗысöмҗас
куҗа фелопроизводство Комi
АССР-са Верховној Сö-
ветлөн мандатнöҗ комiссиҗа-
лы.

37-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа быд избра-
тельнöҗ округын лöсöдсö
Комi АССР-са Верховној
Сöветö бөрҗысöмҗас куҗа
Окружнöҗ избирательнöҗ ко-
мiссиҗа.

38-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа Окружнöҗ
избирательнöҗ комiссиҗаҗас лö-
сöдсöны общественинöҗ ор-
ганизациҗаҗасса да ужалыс
җöз обществоҗасса пред-
ставителҗасыс да вын-
сöдсöны Комi АССР-са
Верховној Сöвет Президи-
умөн бөрҗысöмҗасöҗ 55 лу-
ныс не сорөнҗык.

39-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа Окружнöҗ
избирательнöҗ комiссиҗа лö-
сöдсö председател, пред-
седателöс веҗыс, секретар
да 6 шлен составын.

40-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас куҗа Окружнöҗ
избирательнöҗ комiссиҗа:

а) вiздöдö ужалыс җöз
депутатҗас Сöветса соот-
ветствуҗущöҗ исполнiтел-
нöҗ комiтетҗасөн бөрҗысан
участокҗас аскадын котыр-
тöм бöрса;

б) лöсöдö бөрҗысан учас-
токҗаслыс пöрадоквöҗ но-
мерҗас;

в) вiздöдö бөрҗысöмҗаслыс
списокҗас аскадын лöсöдöм
да став җöзлы тöдöмöҗ найсö
ваҗöдöм бöрса;

г) регистрируҗтö Комi
АССР-са Конституциҗалыс
да „Комi АССР-са Верховној
Сöветö бөрҗысöмҗас җылыс
положениҗеҗыс“ требовани-
җеҗас соблудатöмөн Комi
АССР-са Верховној Сöветö
депутатөн выставитöм кан-
дидатҗасöс;

д) снабҗатö Участковöҗ
избирательнöҗ комiссиҗаҗасöс
лöсöдöм формаа избиратель-
нöҗ бюллетенҗасөн да кон-
вертҗасөн;

е) нудöдö гöлöсҗас лыдöдöм
да устанавливаҗтö округ
куҗа бөрҗысöмҗаслыс резул-
татҗас;

ж) мöдöдö Центральнöҗ
избирательнöҗ комiссиҗалы
бөрҗысöмҗас куҗа фелопро-
изводство;

з) бөрҗöм депутатлы се-
тö бөрҗöм җылыс удостове-
рениҗе.

41-öд статҗа. Участковöҗ
избирательнöҗ комiссиҗаҗас
лöсöдсöны общественинöҗ
организациҗаҗасса да ужа-
лыс җöз обществоҗасса
представителҗасыс да вын-
сöдсöны карҗасын ужалыс
җöз депутатҗаслөн карса
Сöветҗасөн, а сiктса места-
җасын—ужалыс җöз депу-

татҗаслөн районнöҗ Сöвет-
җасөн—бөрҗысöмҗасöҗ 40 лу-
ныс не сорөнҗык.

42-öд статҗа. Участковöҗ
избирательнöҗ комiссиҗа лö-
сöдсö председател, пред-
седателöс веҗыс, секретар
да 2—6 шлен составын.

43-öд статҗа. Участковöҗ
избирательнöҗ комiссиҗа:

а) примiтö бөрҗысан уча-
сток куҗа избирательнöҗ бюл-
летенҗас;

б) Комi АССР-са Верхов-
ној Сöветлөн депутатҗасö
быд кандидат куҗа нудöдö
гöлöсҗас лыдöдöм;

в) мöдöдö бөрҗысöмҗас
куҗа фелопроизводство Ок-
ружнöҗ избирательнöҗ комi-
ссиҗаö.

44-öд статҗа. Заседани-
җеҗасыс Центральнöҗ избра-
тельнöҗ комiссиҗалөн, Ок-
ружнöҗ да Участковöҗ избра-
тельнöҗ комiссиҗаслөн
лыдфысöны деҗствителнöҗ-
өн, на вылын-кö участ-
вувтöны комiссиҗаҗас общöҗ
составыс җынсыс унжы-
көн.

45-öд статҗа. Избиратель-
нöҗ комiссиҗасын став
вопросҗасыс решҗтсöны
гöлöсҗаслөн прöстöҗ бол-
шинствоөн; öтмында гöлöс
дырҗи — председателлөн
гöлöсыс сетö перевес.

46-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөр-
җысöмҗас нудöдöмкöд җiтöдöм
рöскодҗас вöчсöны государ-
ство щöт вылö.

47-öд статҗа. Центральнöҗ
избирательнöҗ комiссиҗа, Ок-
ружнöҗ да Участковöҗ избра-
тельнöҗ комiссиҗаҗас имеi-
тöны ассыныс печат Цент-
ральнöҗ избирательнöҗ комi-
ссиҗалөн лöсöдöм образец
сертi.

VI-öд глава

Комі АССР Верховној Сöветса депутатҗасö кандидатҗасöс выставлҗатан пöрадок

48-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөрҗы-
сöмҗас куҗа Окружнöҗ избi-
рательнöҗ комiссиҗаҗасса
шленҗасөн, а сiҗ-жö сiҗö
округса Участковöҗ избiра-
тельнöҗ комiссиҗаҗасса шлен-
җасөн, көнi найсö выстави-
тöма депутатö кандидат-
төн.

49-öд статҗа. Кандидатҗа-
сöс выставлҗатан право пöр-
тöны олöмö обществен-
нöҗ организациҗаслөн да
ужалыс җöз обществоҗас-
лөн кыз республиканскöҗ
органҗас, сiҗ i районнöҗ
органҗас, сiҗ-жö i предпри-
җатиҗеҗасын рабочöҗаслөн
да служашщöҗаслөн, воiн-
скöҗ частҗасын—красноар-
меҗеҗаслөн общöҗ собра-
ниҗеҗас, а сiҗ-жö i колхоз-
җасын крестаналөн, совхоз-
җасын—совхозҗасса рабочöҗ-
аслөн да служашщöҗаслөн
общöҗ собранiеҗас.

50-öд статҗа. Депутат-
җасö кандидатҗас оз вермы-
ны лоны Комi АССР-са

Верховној Сöветö бөрҗы-
сöмҗас куҗа Окружнöҗ избi-
рательнöҗ комiссиҗаҗасса
шленҗасөн, а сiҗ-жö сiҗö
округса Участковöҗ избiра-
тельнöҗ комiссиҗаҗасса шлен-
җасөн, көнi найсö выстави-
тöма депутатö кандида-
төн.

51-öд статҗа. Бөрҗысöм-
җасöҗ 30 луныс не сорөн-
жык, став общественинöҗ
организациҗаҗас либö ужалыс
җöзлөн обществоҗас, кодҗас
выдвiҗатöны Комi
АССР Верховној Сöветса
депутатö кандидатҗасöс,
обҗазанöс регистрируҗтны
депутатҗасö кандидатҗасöс
Комi АССР-са Верховној
Сöветö бөрҗысöмҗас куҗа
соответствуҗущöҗ Окруж-
нöҗ избирательнöҗ комiссиҗа-
ын.

52-öд статҗа. Комi АССР-
са Верховној Сöветö бөрҗы-
сöмҗас куҗа Окружнöҗ избi-
рательнöҗ комiссиҗаҗас обҗа-
занöс регистрируҗтны Комi
АССР Верховној Сöветса
депутатҗасö став кандидатҗа-
сöс, кодҗасöс выставитöма
общественинöҗ организа-
циҗасөн да ужалыс җöз об-
ществоҗасөн Комi АССР-
са Конституциҗалыс да „Комi
(Воҗöҗ вiздöд 3-öд листö.)

Обвінчельнэй заклученійелдн прудолженіе

года дзектываасдн. Бу- рещ Јагодаван ме полу- чіті Інддб мырддн весав- ны Максім Пешковдс, а сесса Алексееј Максімовіч Гор'кіјдс“.

„Ме кынці, тајд прес- тупленіеас учасув- тдмд Јагода кыскіс врач- асдс Левіндс да Вино- градовдс да профессор Плетневдс“ (том 21 ф. л. 16.)

Мыжалана Јагода под- твердітіс, мыј М. А. Пеш- ковдс вділі відма сіјд зада- ніекуза, да всталис:

„1934 васа мајын, Кр'уч- ков отсдгдн, Макс (М. Пеш- ков) вісміс тыјас кру- познэй воспаленіејдн, а врачас Левін, Виногра- дов да Плетнев лечітіс- ны сіјдс кувтдзас“ (том 2, ф. л. 193).

Мыжалана Јагода сіјдс СССР Пышкдсса фелдјас куза Народнэй Коміссар должностыс снімітдм бд- рын прімітіс сіз-жд мера- јас СССР Пышкдсса фелд- јас куза Народнэй Коміс- сар Н. І. Јежов јортдс від- дм олдмд пдртдм куза.

Мыжалана Јагода аслас показаніејасын објаснајтд помкајас, кодјас ышддісны сіјдс форсірујтны террорі- стічскэй акт Н. І. Јежов- лы паныд:

„Менд НКВД-ын ужа- лдыс мезддм, менам мес- тад Јежовдн локтдм вді- ліс полндј провал мідан заговорлы сы вдісна, мыј антісдветскэй організа- јаса кадрјасдс жүгдддм кутны оз поз. Јежов корсас ставдс,—колд мез- дысны Јежовыс. Тајд вділі зік дті решеніе, кодд ме воі да коддс ме заво- діті решітелнђа дасты- ны...“ (том 2, ф. л. 141, 142).

Ассыс тајд замыселд Јагода зіліс пдртны олд- мд аслас . сообшчікјас пыр, медса тддчана ролыс кодјас пышкын вділі мыжа- лана Булановдн.

Мыжалана Јагода да мы- жалана Буланов пріднајт- чдм серті Н. І. Јежов јорт- дс відм вділі шудма пдрт- ны олдмд тајд цел вылд спеціалнђ лдсддм јадн от- равітдмдн.

„Кор Јагодадс вділі вештдма НКВД-ыс,—віс- талис мыжалана Буланов, —сіјд сетіс меным да аслас лічнђ порученец Саволајнелы вескыд за- даніе—отравітны Јежов- дс“ (т. 16, ф. л. 27).

Способјас јылыс, кодјас отсдгдн мыжалана Јагода зіліс пдртны олдмд Н. І. Јежов јортдс відм, подрод- нд всталис мыжалана Бу- ланов. Сіјд всталис, мыј сі- јд, Буланов, вділіс јадјас- лыс смес, коддс вділі лдсд- ддма Јежов јортдс отраві- тдм вылд.

СССР-са Прокуратураын допрос вылын мыжалана Јагода тырвыјд пріднајтіс ассыс тајд преступленіе- сд, да всталис:

„Вынужден пріднајт- ны, мыј ме дастылі тајд преступленіесд. Котыр- ті Јежовдс відм кеждд дастысдм, кыці мортдс, коді опаснэй контррево- лүціоннэй заговорлы да

вермас разоблачітны мід- јанлыс контрреволюціон- нэй організаціја“ (т. 2, ф. л. 209).

Ташдм ногдн следствіе лыддб тырвыјд установі- тдмдн, мыј тајд фелд куза уголовнэй кыккутдмд кыс- кдм „право-троцкістскэй блокдн“ руководашдј участыкјас вдісны террорістічскэй актјас **С. М. Кіровлы, В. Р. Менжінскі- лы, В. В. Кузбышевлы, А. М. Гор'кілы, М. А. Пешковлы** паныд да дастісны уна мукдд террорістічскэй актјас, кодјасдс ез удітны пдртны олдмд.

Сдветскэй дсјателјасдс відмјас завершітісны асна- ныс сдкыд государственнэй преступленіејаслыс круг, кодјас отсдгдн мідан рдді- наса презреннэй отшщепе- нецјасдн, царскэй охрнка- саа провокаторјасдн, ино- страннэй разведкајасса нај- мідјасдн банда, иностран- нэй капіталістјаслы мідан- лыс му да міданлыс свобода вузавлдмдн, кдсјсны пдртны олдмд сдветскэй строј пуккылтдыс да мідан странаын капіталізм восстановітдыс фашіст- скэй план.

* * *

Кыці дні тыдовтчіс, тајд чудовішчнэй преступлені- ејасыс ез вдісны случајност- дн ні троцкістјаслы, ні правдјаслы.

Следствіејдн установітд- ма, мыј 1918-дд воын-ын, регыд Октабрскэй револю- ціја бдрын, Брестскэй мідр заклучітан кадб, Бухарін да сіз шусан „левдј ком- муністјасдн“ сылдн группа да Троцкіј сіјд группакдд дтшдш „левдј“ есерјаскдд котыртісны заговор В. І. Ленинылы, кыці сдветскэй правітелствоса главалы, паныд.

Бухарін да мукдд заго- воршчікјас кыці тајд ты- далд следствіејасдн матеріал- јасыс, кутісны асланыс цел- дн орддны Брестскэй мідр, пуккылтны сдветскэй пра- вітелство, арестујтны да віны В. І. Лениндс, І. В. Сталіндс да Ја. М. Сверд- ловдс да формірујтны выл правітелство бухарінец- јасыс, кодјас секі маскіровка могыс нымтылісны аснысд „левдј коммуністјасдн“, троцкістјасыс да „левдј“ есерјасыс.

Сојузса Прокуратураын тавоса феврал 19 да 20 лунјасд допросітдм „левдј“ есерјас партіјаса централ- нэй комітетын вділдм шлен В. А. Карелін 1918 воын есерјас да бухарінецјас за- говоршчічскэй дсјател- вост јылыс сетіс ташдм показаніе:

„Леніндн, Сталіндн да Свердловдн јурнудан Сдветскэй правітелство- лы паныда тышын „ле- вдј коммуністјаскдд“ окончателнђ соглашені- је мідан вділі вдічдма ком- муністічскэй партіја VII-дд сјезд бдрын.

„Левдј коммуністјас- кдд“ сорнітчдмјас „левдј“ есерјас ЦК порученіе серті нуддісны Камков,

Прошјан да ме“ (том 44, ф. л. 86).

Тајд сорнітчдмјас харак- тер да мыжалана Н. І. Бухарін рол јылыс В. А. Карелін воід всталис:

„Бухаріндн предложе- ніе вділі—не сувтны пра- вітелстводс арестујтдм вылын, а фізіческі бы- рддны сдветскэй власт- лыс руководітелјасдс, медвојддр, Лениндс да Сталіндс“ (т. 44, ф. л. 38).

Тајдс подтврдітісны і му- кддјас, кодјасдс допросіт- тдма тајд фелд куза кыці свідетелјасдс.

„Левдј“ есерјас партіја Централнэй Комітетса ве- кдддысјас пдвсыс дті Б. д. Камков всталис:

„Ме лічнђ нудді сорні Бухарінкдд, коді меным зајавітіс, прімер- нд, со мыј: „Брестскэй мідр вопрос куза Ленин позіціјалы паныд партіја- ын мідан тыш пріднајтд јос формјас. Мідан рад- јасын дебатірујтдчд во- прос „левдј“ есерјасыс да „левдј коммуністјас- сыс“ выл правітелство лдсддм јылыс“. Бухарін секі індіс Пјатако- вдс, кыці выл правітел- ствын вескдддысд воз- можнэй кандідатдс, да зајавітіс, мыј правітел- ство веждм гдгдрвосд сылыс составсд да јур- нуддыс Лениндс арестуј- тдмдн.

Воід сорнітчдмјас Бу- харінкдд нуддсісны Кареліндн да Прошјандн. Мартддыспомасіг кеждд „левдј коммуністјас“ да „левдј“ есерјас костын вділі воіма окончателнђ соглашеніе сы јылыс, мыј: 1) большевікјаскдд да сдветскэй правітел- ствокдд тышын „левдј коммуністјас“ сетдны ес- ерјасыс організаціоннэй да політічскэй отсдг. 2) „Левдј“ есерјас да „левдј коммуністјас“ дтувја дсјствіејасдн дол- жеш лоны пуккылтдма Ленинылы правітелство да сформірујтдма выл правітелство „левдј ком- муністјас“ да „левдј“ ес- ерјас составын.

Та бдрын „левдј“ ес- ерјас котыртісны Мірбахдс відм да јулскэй мјатеж. Мірбахдс відм да јулскэй мјатеж дастдмдн „ле- вдј коммуністјас“ вділі тырвыјд тддсадс“ (т. 44, ф. л. 92 оборотнђ).

СССР-са Прокуратураын тајд васа феврал 19-дд лун- нд свідетелјас пыдді до- просітдм „левдј коммуніст- јас“ группасыс вділдм руко- водітелјас да актівнэй участ- нікјас **В. Н. Яковлева, В. В. Осінскіј** да **В. Н. Манцев** тырвыјд подтврдітісны 1918-дд васа заго- ворлыс емлун, коддс вділі котыртдма мыжалана Бу- харін воідстдчдм серті В. І. Ленинылы, кыці сд- ветскэй правітелствоса гла- валы паныд, „левдј ком- муністјас“ да „левдј“ ес- ерјас блокдн.

Сіз, В. Н. Яковлева всталис:

„Бухарін меным всталис сещдм мдвп, мыј по-

літіческэй тыш бостд век јонжыка јос фор- мајас да фелдыс оз вер- мы огранічтічны партіја ЦК-лы недоверіе јылыс дті політіческэй форму- ліровкадн. Бухарін зајаві- тіс, мыј фелдыс быт должен воны руково- дство веждмдз, кодкдд јітддын кыптд вопрос Лениндс, Сталіндс да Свердловдс арестујтдм јылыс да весіг најдс фізіческдја бырддм јы- лыс“... (т. 44, ф. л. 77).

В. В. Осінскіј та куза всталис:

„Ленінлыс правітел- ство пуккылтдм куза мідан мерајас јылыс основ- нэй сорнітчдм менам вділі Н. І. Бухарінкдд... 1918 васа мајын гдгдр (лібд апрел помын). Менам вділі беседа Бухарінкдд, кор јуаліс, јона-д збы- лдс менам тдддмјас Ле- нінлыс правітелство арестујтны сылдн кдсјдм- јас јылыс.

Бухарін ез сосы аслас ташдм кдсјдыс“ (т. 44, ф. л. 54).

Тајд „мерајас“ јылыс воід сорнітчдм, В. В. Осінскіј всталис:

„Левдј коммуністјас“ да „левдј“ есерјас блок јылыс меным лоі тддса Яковлевасан, а сесса Бухарінсан. Мем вділі сіз-жд тддса насан, мыј 1918 васа мартын лібд апрелын Бухарін выступітіс Московскэй областнэй бјуро вылын предложе- ніејдн арестујтны Лениндс, Сталіндс да Свердловдс. Секі-жд Бухарін тддчддіс, мыј сіјд кут- чыгд сещдм відддасд, мыј правітелство арес- тујтдм бдрын колд Ле- ніндс, Сталіндс да Сверд- ловдс бырддны фізічес- кі“ (т. 44, ф. л. 88 обо- ротнђ).

Аналогічнэй показаніе- јас сетісны Манцев В. Н., коддс допросітдма Сојузса Прокуратураын тавоса фев- рал 20-дд лунд, а іменнђ:

„Ме подтврждајта, мыј „левдј коммуніст- јас“ да „левдј“ есерјас костын вділі заклучітдма блок.

Ме подтврждајта, мыј, прімернђ, мартын- апрелын бјуро узкдј заседаніе вылын Бухарін вділіс доклад, ко- дын леіс уна клеветні- ческэй утвержденіе сд- ветскэй правітелство ад- рес куза да вділіс ко- тыртны сдветскэй власт пуккылтдм да арестујт- ны Лениндс, Сталіндс да Свердловдс сещдм ногдн, медым фізіческі најдс бырддны“ (том 44, ф. л. 82).

1918 воын В. І. Ленинылы паныд заговорын Л. Троцкіј рол јылыс мыжа- лана Бухарін всталис:

„Сіјд кад кеждд бара чужіс переворотлн іде- ја да Лениндс, Сталіндс да Свердловдс, кыз партіјнђ да сдветскэй руководство опреде- латыс фігурајасдс, арестуј- тан ідеја, тајд пдрјд Троцкіј воідстдчдм сер- ті, кодлы „левдј“ есер-

јасдн предложеніе лоі тддса, тыдалд кыці ме- чајта, Пјатаковсан“ (т. 5, ф. л. 124).

Предварітелнђ следствіе вылын допросітдм В. Н. Яковлева всталис:

„Троцкіј лыдддіс, мыј політіческэй тыш сдмын самдј заводітчдмас, мыј сіјд вермас воны медса агресівнэй фор- мајасдз, мыј Ленин позіці- јалы паныд мідр јылыс вопрос куза „левдј ком- муністјас“ азасны под- держка „левдј“ есерјас- лыс да мукдд партіја- јаслыс, мыј колд лдсдд- чыны правітелство вежіг да сылыс вождјасдс, јурнуддысјасдс Лениндс да Сталіндс арестујтіг кеждд. Троцкіј лыдддіс, мыј революціјалдн сещдм јос кадколаст, тыш воід паскалост дырјі, фел- дыс вермас не ограні- чтічны куш сдмын вождјасдс арестујтдмдн, мыј арестыс логіческэй неізбежностдн петд і најдс фізіческдја бырд- дм јылыс вопрос“ (т. 44, ф. л. 78).

„Левдј“ коммуністјас группадн вескдддысјас пдвсыс дті В. Н. Ман- цев, коддс допросітдма предварітелнђ следствіе вылын, всталис:

„Яковлевакдд сорні- тдм бдрын некымын лун мысті менд прід- ласітіс ас дінас Троцкіј. Менам сыкдд вділі ыжыд сорні сіјд квартіраын, сек-жд Троцкіј паскыда развівајтіс мдвп Лениндс да Сталіндс віны колдм јылыс“ (т. 44, ф. л. 84).

Следствіе дніја кадб располагајтд венны вермы- тдм даннђјасдн сы јылыс, мыј 1918 васа август 30-дд лунд есеровскэй терроріст- кадн Ф. Капландн В. І. Ленин олдм вылд злдеј- скэй покушеніе лоіс „ле- вдј коммуністјаслыс“, Н. І. Бухарін јурнуддм улны, да најд сообшчікјаслыс— „левдј“ да правдј есерјас- лыс, мыжалана Бухарін воідстдчдм серті, преступ- нэй мдвпјас олдмд пдртдм- лдн вескыд резултатн.

СССР Сојузса Прокурату- раын тавоса феврал 19-дд лунса допрос вылын Карелін В. А. всталис:

„Ме должен сіз-жд пріднајтны медса сдкыд преступленіе—„левдј“ есерјасдн да „левдј“ ком- муністјасдн“ Ленин вылд покушеніе котыртдмын учасувјтдм. 20 во чдз сајддсіс тајд фактыс сд- ветскэй народыс. Вділі зеддма, мыј мід есерјас- кдд дтшдш, Бухарін на- стаівајтдм куза, заводіт- лім віны Лениндс. Правдј есерјасдн процесс ез ерддд тајд преступлені- ејасыс збыл обстанов- касд да ез петкдд сыын „левдј“ есерјаслыс да „левдј коммуністјаслыс“ ролсд.

Јулскэй мјатеж бдрын „левдј“ есерјасдн ЦК прімітіс решеніе сдвет- скэй правітелствокдд

(Помсд віздд б-дд лістб.).

Обвінчельнөй заклученіелөн пом

тышын террорістическөй методжасө вуждм жылыс.

Колб тдчддны, мы Прошжан і мјатеж бөрын аҗыслывліс Бухарінкөд, коді вескыда сувтөдіс сы воҗдө вопрос Ленинөс фізическөја бырөдөм жылыс. Стөчжыка, Ленинлы паныда террорістическөй акт жылыс вопрос вөлі кыпөдөма Бухарінөн 1918 воса јул мөд жынын. Та жылыс Прошжан доложітис мјанлы, „левөј“ есерјас ЦК-са шленјаслы.

„Левөј“ коммунистјаслөн тащөм сама требованіеяс ворсіс ассыс рол Ленинлы паныда, террорістическөй акт өдөдөмын, кодөс вөлі вөчөма правөј есерјас ЦК-өн“ (т. 44, д. л. 86—87).

Тајс-жө подтвердітис і В. В. Осінскіј тавоса феврал 19-өд лунса допрос вылын, коді висталіс тащөмтор:

„1918 во помын Стуков, коді өтшөш Бухарінкөд вөлі јтчөма есерјаскөд, висталіс меным, мыј Ленинөс лыжөм, кодөс вөчөма правөј есерка Капланөн, вөлі вөчөма не сөмын вескыдывв есерјас руководство индөд серті, но і лоі „левөј“ коммунистјаслөн есерјаскөд блокын аскадө индөм меропріјатіејаслөн резултатөн, кодјасөс вөлі вескөдөма Ленинөс, Сталинөс да Свердловөс фізическі бырөдөм вылө“ (том 44, д. л. 89).

ССР Сојузса Прокуратураын свідетелјас В. В.

Осінскіј, В. Н. Яковлева, В. Н. Манцев, В. А. Карелін да Б. д. Камков мыжалана Бухарінкөд очнөј ставкажас вылын тырвыјө подтвердітисны ассыныс показаніејасөс, кодјасөс ізложітөма вылынжык.

Тајө улыкајас сөкыдлун улын мыжалана Бухарін прізнајтис уна преступнөј фактјас да висталіс:

„Ме должен прізнајтны, мыј мјан вөлі вескыд контакт „левөј“ есерјаскөд, коді подулавсіс сөветскөј правітелствоөс да сылыс јурнуөдысјасөс Ленинөс Сталинөс да Свердловөс мырөдөн путкылан платформа вылын, бөрвылас Ленинөс, Сталинөс да Свердловөс арестујтөмөн да выл правітелство „левөј коммунистјасыс“ да „левөј“ есерјасыс лөсөдөмөн...“ (том 5, д. л. 122 оборотнөј).

Оніја кадө установітөм даннөјјас преступленіејас жылыс, кодјасөс вөчөма мыжалана Бухарінөн да народлөн враг Троцкіјөн 1918 воын сөветскөј государствода сіјө вескөдлысјаслы В. І. Ленинлы, І. В. Сталинлы да Ја. М. Свердловлы паныд, тырвыјө југдөдөны став воҗдө нуөдөм преступнөј контрреволюціоннөј ужсө Бухарін да Троцкіј бандалыс, коді мыжавсө өніја кадө зев сөкыд государственнөј преступленіејасын, кодјасөс сыөн вөчөма фашистскөј разведкајас вескыд заданіејас серті 1921—1937 војас кадколастын.

- 2) Рыков Алексеј Иванович, чужлөма 1881 воын;
 - 3) Јагода Генріх Грігорјевіч, чужлөма 1891 воын;
 - 4) Крестінскіј Николај Николајевіч, чужлөма 1883 воын;
 - 5) Раковскіј Хрістіан Георгіјевіч, чужлөма 1873 воын;
 - 6) Роҗенголиц Аркадіј Павлович, чужлөма 1889 воын;
 - 7) Иванов Владімір Иванович, чужлөма 1893 воын;
 - 8) Чернов Міхаіл Александровіч, чужлөма 1891 воын;
 - 9) Грінко Грігоріј Федоровіч, чужлөма 1890 воын.
 - 10) Җеленскіј Ісак Абрамовіч, чужлөма 1890 воын;
 - 11) Бессонов Сергеј Алексеевіч, чужлөма 1892 воын;
 - 12) Ікрамов Акмаль, чужлөма 1898 воын;
 - 13) Ходжајев Фајзулла, чужлөма 1896 воын;
 - 14) Шаранговіч Васіліј Фоміч, чужлөма 1897 воын;
 - 15) Зубарев Прокопіј Тімофејевіч, чужлөма 1886 воын;
 - 16) Буланов Павел Петрович, чужлөма 1895 воын;
 - 17) Левін Јев Георгіјевіч, чужлөма 1870 воын;
 - 18) Плетнев дмітріј дмітріјевіч, чужлөма 1872 воын;
 - 19) Казаков Ігнатіј Николајевіч, чужлөма 1891 воын;
 - 20) Максимов-Фіковскіј Веніамін Адамовіч (Абрамовіч), чужлөма 1900 воын;
 - 21) Кр'учков Петр Петрович, чужлөма 1889 воын, — сыын, мыј антисөветскөј заговорса актнөј участнікјасөн вөдөмөн, вөчисны зев сөкыд государственнөј преступленіејас, кодјасөс индөма обвіненіејас формула 1—5 пунктјасын, кодјас преусматривајтчөны РСФСР УК-лөн 58—1 а, 58—2, 58—7, 58—9 да 58—11 статтајасөн, а мыжаланајас Иванов, Җеленскіј да Зубарев, сыыс кынзі, вөчисны преступленіејас, кодјасөс преусмотрітөма РСФСР УК-лөн 58—13 статтаөн.
- Вылын индөм став торјас вөснаыс индөм став мыжаланајасыс подлежітөны ССР Сојузса Верховнөј Суд Војеннөј Коллегіјалы судітөм вылө.
- В. В. Осінскіј, В. Н. Яковлева, В. Н. Манцев, В. А. Карелін, Б. д. Камков, І. Н. Стуков, Је. В. Артеменко, І. В. Запорожец, І. М. Саволајнен, Г. І. Семенов да С. Б. Членов куҗа делөјас торјөдөма особөј производвоө.
- доктор А. І. Віноградов куҗа делө сылөн кулөм вөсна производвоөн дугөдны.
- А. С. Јенукидҗе куҗа делө вөдлалөма ССР Верховнөј Суд Војеннөј Коллегіјабн 1937 воса декабр 15 лундө.
- Тајө обвінчельнөј заклученіесө составітөма Москва карын 1938 воса феврал 23 лундө.

СССР Сојузса Прокурор А. Вышінскіј.

Чолөмалам славнөј Сөветскөј разведкаөс

Рајсполком бердса первөчнөј комсомолккөј организација собраније вылын обсудітисны обвінчельнөј заклученіе антисөветскөј „право-троцкістскөј блок“ делө куҗа.

Собранијеөн прімітөм резолюціяын комсомолцајс гөжөны:

„Фашизмлөн агентјас, презреннөј најмітјас—Бухарін, Рыков, Јагода да налөн пріспешнікјас зілісны мырөдөны мјанлыс шуда, гажа олөм, зілісны сетны Сөветскөј странаса ужалыс јөдөс фашизм пеж лапајас улө. Најө кылөдісны ассыныс гырөсө кынысө мјан дөна вождјас олөм вылө. Подлөј сволочјас просчитатјачисны. Сөветскөј разведка, сталинскөј пітомец Ы. І. Јежов вескөдлөм улын ерөдіс најөс. Җвермөм

фашистјас, мортвысјас сувтисны справедлівөј сөветскөј суд воҗдө. Мі корам СССР-са Верховнөј Судлөн Војеннөј Коллегіјаөс прімітны фашистскөј агентјаслы, җвермөм понјаслы наказаніелыс медса чорыд мера—лылыны ставнысө. Смерт предателјаслы! Понјаслы пон сама і смерті!

Мі лөса чолөмалам славнөј НКВД-өс да сылыс руководітел лубімөј Сталинлыс ученик—Н. І. Јежовөс.

Мі нөшта топыдҗыка суртчам Ленин—Сталин партија гөгөр, нөшта вылөжык кылөдам революціоннөј бөителноост.

Партија первојја чукөстчөм серті, ковмас-кө, сетам ассыным олөмнымөс социалистическөј рөдіна вөсна, сөветскөј народ шуд вөсна“.

Фашистскөј понјасөс лылыны

Рајфоын да рајсберкасаын ужалысјас пыдіа возмушщатчам заговоршщическөј группа, сіҗ шусана, „право-троцкістскөј блок“ подлөј, вредітелскөј, изменіцескөј, шпіонскөј ужөн. Подлөј предателјас, јапоногерманскөј фашистскөј агентјас, народлөн матерөј врагјас Бухарін, Рыков, Грінко да мукөдјас гусөн і јавө, чукөрөн і торјөн торгујтлісны социалистическөј рөдінаөн.

Җвермөм фашистјас вөсны мјанлыс дөна Сергеј Міронович Кировөс, нај-жө подлөј фашистскөј гаҗјас гусөн вөсны Валеріан Владімірович Кујбышевөс, В. Р. Менжинскіјөс, Алексееј Максимовіч Гор'кіјөс.

Славнөј сөветскөј разведка, сталинскөј пітомец Ы. І. Јежов јурнуөдөм орөдіс пеж кіјасөс подлөј предателјаслыс, мортвысјаслыс. Фашистскөј гаҗнајас сувтисны сөветскөј

суд воҗдө. Рөдінаөн торгујтјаслы не мынны сөветскөј правосудіеяс.

Мі требујтам фашистскөј понјасөс лылыны ставнысө бөитөт!

Весавны Сөветскөј му вылыс троцкістско-бухарінскөј пеж фашистскөј агентјасөс!

Мі фінансөвөј сөстемаын ужалысјас нөшта вылө кылөдам революціоннөј бөителноост да кутам пошщадатөг разоблачатны врагјасөс, кыҗи-бы најө ез маскірујтчыны. Бырөдам подлөј фашистскөј агент, народлөн враг, изменнік Грінкоөн налоговөј ужын вөчөм вредітелствосө.

Фашистскөј бандітјаслы смерт.

Мітінг вылын участвујтысјаслөн кырымпасјас: І. Паңуков, Ы. Чугајев, Куҗванова, І. Јелкін, Сівков, Җестеров, Је. Казакова, Је. Жакова, Мальцева да мукөд.

Предателјаслы смерт

Вьлгортса сельполөн уполномоченнөјјас собраније вылын прімітөм резолюціяын корөны Верховнөј Судлөн Војеннөј Коллегіјаөс прімітны җвермөм понјаслы, подлөј бандітјаслы, террорістјаслы, шпіонјаслы, предателјаслы—Бухарінлы, Рыковлы, Јагодалы,

Раковскіјлы, Роҗенголицлы, Бессоновлы да најө шајканыс мукөд сволочјаслыс, наказаніелыс высшөј мера—лылыны. Весавны најөдөс, җвермөм бандітјасөс сөветскөј му вылыс, медым воҗдө ез пежавны мјанлы дөна рөдіналыс сөстөм сынөдсө асланыс пеж дукнас.

1938-өд воса 1-ј кварталса вөрлежан план март 5-өд лун кезлө тыртөм жылыс Сыктывдінса вөрпромхозлөн сводка

Вөр-пунктјас	Прөцентөн				Ужалө јөз			Ужалө вөв			
	пөрдөчөмын	кыскасомын	пөрдөчөмын	кыскасомын	ставыс	пөрдөчөмын	кыскасомын	подвозка вылын	ставыс	кыскасомын	подвозка вылын
Јурымка . . .	116,8	96,0	—	5,6	62	9	29	—	31	29	—
Мажа . . .	104,7	90,5	13,9	8,9	306	89	76	43	130	76	43
Ыб . . .	82,7	100,7	4,3	4,9	390	132	98	45	153	98	45
Льөм . . .	74,0	77,7	3,8	5,1	80	27	34	—	35	34	—
Пажга . . .	60,2	74,7	3,9	5,7	280	61	70	60	131	70	60
Шыладор	53,4	67,7	1,9	5,7	299	71	133	11	165	133	11
Вөрпромхоз паста	73,6	82,9	4,9	5,9	1417	383	440	159	645	440	159

Отв. редактор Ф. ГОРЧАКОВ.

Антісөветскöй „право-троцкістскöй блок“ вылын процесс

Март 2 лунд, 12 часын, Москваын, Союзяс домса Октабрскöй залын, ССР Союзса Верховнöй Судлөн Воєннöй Коллегія восса судєбнöй заседанієын заводітє Бухарінлыс, Рыковлыс, Ягодалыс, Крестінскілыс, Раковскілыс, Розенголцлыс, Ивановлыс, Черновлыс, Грінколыс, Феленскілыс, Бессоновлыс, Икрамовлыс, Ходжаєвлыс, Шаранговічлыс, Зубарєвлыс, Булановлыс, Лєвінлыс, Плетневлыс, Казаковлыс, Максімов-Фіковскілыс, Кр'учковлыс фєлө відлалөм, кодјас мыжавөбны рбіналы іменаын, шпіонажын, дівєрсіяјасын, террорын, вредітелствын, СССР-лыс воєннöй вынїдр орбдбмын, Сөветскöй Союз вылө іностраннöй госу- дарствојаслыс воєннöй ук- бдчөм провоціруйтмын да кодјас пуктылісны асла- ныс могөн СССР-ын сущєствуйтыс социаліс- тическöй общєственнöй да госу- дарственнöй стрöй пут- кылтөм да капіталізм вос- становітөм, буржуазіялыс власт восстановітөм, мб- ногөн-кө сіјө преступлєніє- јасын, кодјасөс урчїтөма РСФСР Уголовн. Кодекслөн 58—1а, 58—2, 58—7, 58—8, 58—9 да 58—11 статја- сын, а мыжаланајасөс Ива- новөс, Феленскіјөс да Зуба- рєвөс, сыыс кынзі, прєс- туплєнієјасын, кодјасөс урчїтөма РСФСР УК 58—13 статјаын.

Судлөн состав—прєс- едатєлствуйтыс СССР Вер- ховнöй Суд Воєннöй Кол- легіяса прєдєдатєл арм-

Март 2-өд лунса асја да рытја засе- данієјаслөн днєвнїк

СССР-са Верховнöй суд- лөн Воєннöй Коллегія март 2-өд лунса асја заседаніє вылын вöлі допросітөма подсудімöй Бессоновөс.

Бессонов воэті есер. Есерјас партіяын сіјө су- лавлөма 1918-өд воөз. Про- курор Вышінскіј јорт ју- алөм вылө Бессоновлөн Ок- табрскöй револуція дінө отношеніє јылыс, Бессо- нов вочавітє: „Мукдө есе- рјаскөд өтщдщ ме ег прїні- мајт Октабрскöй револу- ціјаөс“. Шпіонскöй троц- кістскöй фєјатєлнөст туј вылө Бессонов, сіјө кывјас сєртї, сүвтїс 1931-өд воєн, СССР-лөн Берлінскöй торг- прєдствөын ужалїбн. Суд төдмөдө, мыј Бессонов пыр народлөн враг троц- кіст Пјатаков мөдбөдвлїс пісмöјас да сөм Троцкіјлы.

Вышінскіј јорт јуалө,— мыса сөм сіјө вöлі?

Бессонов. Сіјө вöлі сө- ветскöй госуларстволөн сөм.

Вышінскіј. Артмө сіз, мыј Пјатаков гусавліс го- сударственнöй сөм да мө- дбөдліс сіјө сөмсө троцкіс- скöй організација өтсөб вылө?

Бессонов. Да, зік верно.

Вышінскіј. А ті сылы от- савліннөд сіјө фєлдын?

Бессонов. Да.

Бессонов воөз вїсталө, мыј сіјө 1933-өд воєн кот- ыртїс граңца саяын вєстрє-

воєнјурїст В. В. Улрїх, суд- са шленјас Воєннöй Кол- легіяса прєдєдатєлөс вєжыс—корвоєнјурїст І. О. Матулєвіч, діввоєнјур- їст Б. І. Пєвєлєв да суд- са запаснöй шлен—брігво- єнјурїст І. М. Зыр'анов.

Обвінєніє подбєржі- вайтө ССР Союзса Проку- рор А. Ја. Вышінскіј.

Мыжаланајас Лєвіныс, Плетневыс да Казаковыс кынзі зашщїткыјасыс өтк- жітчїсны.

Судса секретар перво- ранга воєнјурїст А. А. Бантерөн обвінїтєлнöй за- клучєніє јөзбөдөм бөрын, прєдєдатєлствуйтыс Улрїх јорт јуасө торјөн быд мы- жаланаөс, прїзнајтө-ө сіјө асөб мыжабн сылы прєд- јавїтөм мыжалөмјасын. Став мыжаланајас, мыжалана Крестінскіјыс кынзі, тыр- выјө прїзнајтөны аснысө мыжајасөн налы прадјавї- төм мыжјасын.

Перєрыв бөрын суд за- водітє мыжаланајасөс до- просїтөм. Мєдвоөзөдн до- просїтөб мыжалана Бессо- нов.

Октабрскöй залын, кднї муно антісөветскöй „право- троцкістскöй блок“ вылын процесс, прїсүтствуйтөны столицаса заводјасыс да фабрікајасыс рабочöјјас, Сөветскöй общєствен- ностлөн, Краснöй Армія- лөн прєдставїтєлјас. Пас- кыда прєдставїтөма сөвет- скöй да іностраннöй прєсса. Прїсүтствуйтөны дїпломатї- ческöй корпусса шленјас.

Октабрскöй залын, кднї муно антісөветскöй „право- троцкістскöй блок“ вылын процесс, прїсүтствуйтөны столицаса заводјасыс да фабрікајасыс рабочöјјас, Сөветскöй общєствен- ностлөн, Краснöй Армія- лөн прєдставїтєлјас. Пас- кыда прєдставїтөма сөвет- скöй да іностраннöй прєсса. Прїсүтствуйтөны дїпломатї- ческöй корпусса шленјас.

ча подсудімöй Крестінскі- лыс Троцкіјкөд. Сыыс өтдор, подсудімöй Бессонов 1934-өд воєн ветліс ачыс Троцкіјкөд аэыслөм вылө. Вышінскіј јорт јуалөм вылө, кушдөм характер нудіс тајө вєстрє- чаныс да кушдөм дїрєктїва- јас сєтїс Троцкіј подсудї- мөјлы, сіјө вїсталїс:

Бессонов. Троцкіј вїс- тавліс, мыј СССР-са троц- кістјаслы вермас лоны обе- спєчїтөма Германіяла дор- сан сєрјознöй өтсөг. І мї не долженөс сүвтны сы воэын, мєдым мунны пас- кыд тєррїторїалнöй уступ- кајас вылө.

Мї мунам Украина уступї- төм вылө,—вїставліс Троц- кіј,—кутө тајөс төдвылын асланыд ужын да немец- јаскөд асланыд сорнїјасын, да мє гїжа та јылыс нш- та Пјатаковы да Крестін- скіјлы. Воөз сүвтліс Сө- ветскöй Союзын троцкіс- скöй організацијајас ужкөд јїтөдын вөпросјас вылө, да сєкї-жө торјөн төдчөдїс, мыј быт лоана кісмыс вој- на обстановканын троцкіс- јасбн власт бєрбө воан зік өтї позана форма ем тајө војнаын Сөветскöй Союз- лөн пораженіє.

Сєсса сіјө торја вынөн төдчөдїс тышын мєдса крайнöй террорїстическöй методјас јөсмөдбөм колан- лун јылыс вөпрос. Танї сіјө бурєш вїсталїс кывјас

сы јылыс, мыј вöлі ескө, фєрт, непросїтєлнöй же- манствөбн, мї-кө ескө, Сө- ветскöй Союзын сылөн сто- роннїкјас, егө вужө өнї Сталінөс да сылыс став- матыса стороннїкјасөс вєс- кыда бырбөдмө да вєш- төмө.

Такөд јїтөдын меным вїчыстөг сіјө сүвтліс Мак- сім Гор'кіј вылө, сылыс ролсө да вліянїєсө не сө- мын Сөветскöй Союзын, но і мєдвоөдбр заграңцаын пасјөмбн. Троцкіј індїс сіз- жө сы вылө, мыј М. Гор- кіј вывтї матын Сталін дорын да сылөн высказы- ванїєјасыс тојыштөны Троцкіј дїныс сылыс уна стороннїкјасөс јєвропєјскöй інтєллігенціја пөвсыс, најөс партїја руковөдстволөн по- зїціја дінө матыстөмбн. Сїјө вєскыда меным вїста- ліс Гор'кіјөс вєштны колан- лун јылыс, вїсталїс, көт мєд мы-а Гор'кіјөс фїзї- ческөја бырбөдны колан- лун јылыс. Тащөм вöлі дї- рєктїва.

* *

Рытја заседаніє заводїт- чїс „право - троцкістскöй блока“ өтїк төдчана участ- нїк, фашїстскöй разведкаса агент, Сөветскöй Союзса фїнансјас јукөдын вредїтєл мыжалана Грінкоөс допро- сїтөмбн.

Прєдварїтєлнöй следствї- є вылын сыбн сөтөм асыс показанїєјасөс тыр- выјө подтвєрждајтөмбн, Грінко прїзнајтө, мыј сіјө вөчїс СССР-лы паныд уна зєв сөкыд преступлєніє- јас.

Грінко прїзнајтө, мыј сіјө уна во чөж нудіс сө- ветскöй властлы паныд гу- са актївнöй тыш өтщдщ Шумскїјкөд да мукдөјас- көд, прїнимајтїс участїє повстанчєскöй отр'адјас котырталөмын, а сіз-жө сө- ветскöй страна тєррїторїја вылө дївєрсантјасөс, пет- луровскöй емїсарјасөс да налы бружїє мөдбөдалөмын. І сы бөрын, кор націона- лістическöй організацијаөс вöлі өрбдөма, Грінко ез дугөдды асыс прєдатєл- скöй ужсө. Сїјө јїтчїс вра- жєскöй разведкакөд. Кызі вїсталө Грінко, 1935-өд во- ын сіјө пырїс Јубчєнко прєдложєніє сєртї Укра- їнаын вөзжык лөсөдлөм націонал-фашїстскöй орга- нїзацијаө.

Українскöй націонал-фа- шїстјас сүвтөдїсны асла- ныс могөн Сөветскöй Со- јузы паныд фашїстскöй го- сударствојаслыс вооружөн- нöй интервенціја котыртөм. Тајө цєлјасын украинскöй націонал-фашїстјас јїтчїсны „право-троцкістскöй блок- көд“, воєннöй заговоршщїк- јаскөд Тухачєвскїјкөд да мукдөјаскөд. Тајө-жө ка- дө Грінко лөсөдө јїтөд, сі- јө выраженїє сєртї, Сө- ветскöй Союзлы вражөб- нöй өтїк госуларствөса „влїятєлнöй кругјаскөд“. Посрєднїкөн вöлі Крестін- скїј.

Грінко вöлі јїтчөма антї- сөветскöй „право-троцкіс- скöй блоклөн“ вїднєјшöй заправлөјаскөд—Гамарнїк- көд, Рыковкөд, Пјатаков-

көд. Блоклөн главнöй став- кабн, вїсталө Грінко, вöлі фашїстскöй агрєссорјаслөн інтєрвенціја вылө ставка. Госуларственнöй обвінї- тєл Вышінскіј јорт уна вөпросјасбн выјаснајтө „право-троцкістскöй блок- лыс“ террорїстическöй уж. Тајө преступнöй ужыс, Грінко прїзнајтчөм сєртї, вöлі народлөн враг Троц- кіј дїрєктїва сєртї орудуй- тыс заговоршщїчєскöй ор- ганїзација основнöй могјас пөвсыс өтїбн.

— Індыссылїс убєрїтны Јєжовөс,— вїсталө Грінко.

— Кыз гөдбөроны убє- рїтны?— јуалө госулар- ственнöй обвінїтєл.

— Убєрїтны, сіјө лөб вї- ны,— вочавїзө Грінко. І во- зө сіјө вїставлө судлы сы јылыс, кушдөм ісполнїтєл- јасөс бөрјыліс „право-троц- кістскöй блок“ тајө чүдо- вїшннöй фєлө вылас.

Грінко воөз вїсталө, кы- зі сіјө „право-троцкістскöй блок“ заданїє сєртї нуді- ліс вредїтелство фїнансө- вöй овмөс да товарообө- рот јукөдын. Налоговöй полїтика вєжнөдлөм, кодөс вєскөдөма ужалыс јөз ін- тєрєсјаслы паныд, фїнан- сөвöй контрол лїчөдөм, капїталнöй стрөїтєлство орбдөм, вїзму овмөс не- правїлнө фїнансїрујтөм, товарообөрот неправїлнө планїрујтөм, насєлєкїє вылын ізбєвајтчөдм—тащөм преступнöй ужыс, кодөс нуділісны народлөн тајө прєзрєннöй врагјасыс.

* *

8 час 30 минутын заво- дїтчө мыжалана Черновөс допросїтөм. Војдөр мен- шєвїк, Чернов пырїс ком- мунїстическöй партїјаө. Кы- зі сіјө ачыс вїсталө, форм- алнө. Чернов прїзнајтө, мыј сіјө нудіс актївнöй тыш партїякөд да сөвет- скöй власткөд. 1928-өд во- ын сіјө пырїс правöјјаслөн контррєволюционнöй органи- зацијаө. Рыковөн сылы вö- лі сөтөма індөд, кызі сы- лы фєјствуйтны, мєдым дөзмөдны сєрєднөкөс сө- ветскöй властлы паныд, көзны недовольство крєс- тана костын.

1928-өд воєн, кор мыжа- лана Чернов лөсөдчїс му- ны заграңцаөд лєчїтчыны, Рыков сєтїс сылы заданїє јїтчыны Берліннєн сөнкөд, корны сіјөс кыпөдны капї- талїстическöй странајаслыс Сөветскöй Союзлы паныд общєственнöй мнєніє, шєдөдны мөдбөд інтєрнөціо- налса лїфєрјас пыр Сөвет- скöй Союз дінө вражөбнöй отношенїє јонмөдөм, зар- учїтчыны најө подбєржі- кабн лөб-кө бөстөма стра- наын власт „право-троц- кістскöй блоклөн“. Рыков- көд да Черновкөд сіјө бє- сєдаас учєствуйтїс щөш Томскїј. Рыков да Томскїј трєбујтїсны Черновсан, мєдым Чернов вєскыда зајавїтє сөны, мыј „пра- во-троцкістскöй блок“-кө воас власт бєрбө, то сіјө мунас не сөмын єкономі- ческöй пөрадока сөглашє- нїєјас вылө капїталїстї-

ческöй странајаскөд, но і тєррїторїалнöй уступкајас вылө. Рыков поручајтө Черновлы сєтны буржуаз- нöй печатө тєндєнциознöй јубртөм, кодјас нєвєскы- да пєткөдлөны сылыс фєј- ствїтєлнөстсө.

Вышінскїј (Рыковлы). Тї сєтїннөд Черновлы пору- чєніє јїтчыны Берліннєн сөнкөд?

Рыков. Да.

І воөз прокурор Вышін- скїј јорт јуасөмјас вылө вочавїзөмбн. Рыков јубртө, мыј сіјө дугдывлїтөг снаб- жајтїс мєншєвїстскöй „со- ціалїстическöй вєстнїк“-өс матєрїалјасбн, кодјасөс вєскөдөма Сөветскöй Со- јузы паныд.

Чернов воөз вїсталө сы јылыс, мыј пөртїс оломө Рыковлыс поручєнієсө да бөстөс сөнкөд сорнїт- чөмб.

Вышінскїј. Мыжалана Рыков, Чернов вїсталїс тїјанлы, мыј сіјө пөртїс оломө тїјанлыс поручєніє?

Рыков. Подтвєрждајта. Чернов поручєніє пөртїс оломө.

Мыжалана Чернов пока- занїєјасыс воөз тыдовт- чө, мыј Черновдн Берліннєн олігөн сіјөс вöлі вєрбуј- төма немецкöй разведкабн. Чернов Сөветскöй Союзө лөктөма шпіоннө „Рєј- нөлд“ клїчкабн.

Нєдыр мытї Москваын Чернов орбө вөб немецкöй журнєліст Паул Шєфєр да корб сылыс шпіонскöй сфєдєнієјас промышлєн- нöй төвар запас јылыс, нан заготовїтөм мунод јылыс да с. в.

Воөз Чернов показанїє- јасыс тыдалө, мыј сіјө не- мєцкöй разведка да „пра- во-троцкістскöй блок“ за- данїєјас сєртї сїстїс да зараңталїс нан. Чернов суд вылын вїсталө, кызі сіјө котырталїс вїзму ов- мөсын асыс преступнöй ужјасөс, кызі сіјө заданїє- јас сєртї паскөдлісны скөт- лы чума, ізбєдїталїсны плємєвнöй прөїзводїтєлјас- сөс. Мыжалана Чернов заданїє сєртї ізбєдїтөма вöлі уна да с сурє порє.

Вышінскїј. А он помнї- тө, мыј да сыыс полүчїтїн- нөд немецкöй разведка- сан?

Чернов: 30000 немецкöй марка гөгөр да 150 сурє сөветскöй шөјт.

Кыз вїсталө Чернов, Рыков ськөд быд аэыслї- гөдн трєбујтїс вїзму овмө- сын дївєрсїоннöй да врє- дїтєлскöй уж јонмөдөм.

Вышінскїј (Рыковлы). Сөгласөн-ө тє тїјанбн Чер- новкөд кутөм јїтөд донја- лөмбн, кодөс лөї сөтөма мыжалана Черновдн?

Рыков. Да, сіјө, мыј вїс- талїс Чернов, өтлаасө сіјө установкајасбн, кодјасөс мє сылы вїсталї.

Вышінскїј (Черновлы). Сєщөмјасыс, кызі Рыков, уна вєскөдлєсјас тїјан вö- ліны?

Чернов. Рыков кынзі да немецкöй разведка кынзі некөд ез вөв.

Мыжалана Черновөс допросїтөм бөрын рытја заседанїє тупкысө.

(ТАСС).

Антісбветскі́й „право-троцкістскі́й блок“ вылын процесс

Март 3-од лунса асја заседані́елдн днєвнїк

СССР Верховнїй Судса Воєннїй Коллегїя асја заседані́е вылын март 3 лунд медвоз допросітсїс мыжалана Іванов. Царскїй охранкалдн опытної провокатор, ббрынжык англїскїй разведкалдн шпїон, Іванов прїзнайтб, мыї влі подполнїй антісбветскі́й „право-троцкістскі́й блокдн“ актївнїй участнїкяс пбвсыс дтїдн. Іванов вїсталб, мыї сїїб ншта 1911 восан лоїс платнїй агентдн Тулаын жандармскїй управленїеын, „воспїтываїтсїс“ ротмістр Маматкаїн вескбдлм улын.

Таї заводїтсїс „полїтїескї́й уж“ мыжалана Івановлн. Прокурор Вышїнскїй јорт сетб мыжаланалы некмын вопрос сы јылыс, кушдм ногдн сїїб суїсїс большевістскї́й партїяб. Іванов прїзнайтб, мыї таїбс сїїб вбчїс жандармскїй шодполковнїк Колоколов порученїе сертї 1915 воын. Воїд допросїтбмыс тыдовтчб, мыї револуцїя ббрын Іванов вбчїс ставсб сымогыс, медым азгыны вражфебнїй вынїас сбветскї́й власткбд тышкабм вылб. Аслас собственнїй вїсталбм сертї, Іванов кыї лок шоїлдн дук вылб лебзыс кырынш, прїмыкаїтсїс бїдсїкас вражфебнїй группас дїнб.

Іванов вїсталб воїд, кыї „левбї коммуністяс“ 1918 воын мбвпалїсны вїны Лениндс, кыї сылбн Бухарїнкбд јїтбд воєс-воїд јонїс. 1928 воын, кор Іванов ужалїс Војвыв Кавказын, Бухарїн сетїс сылы дїректїва—котыртны сенї правбїјаслыс подполнїй группна, кыпбдны сен кулацкї́й восстанїе.

Но кор кулацкї́й восстанїелдн план провалїтсїс да Іванов вужїс Војвыв країб, Бухарїн, Іванов кывїас сертї, сетб выл установка—дастїны интервентяс ускбдчбм случаїын сбветскї́й властлы пораженїе, паскбдны дїверсіоннїй да вредїтелскї́й уж, котыртны террорїстїескї́й группас, да, медббрын, нудбны шпїонаж іностраннїй государстволы полза вылб. Іванов подтврждаїтб, мыї Бухарїн сетїс сылы наставленїејас сы јылыс, кыї обслужїваїтны англїскї́й разведкадс.

Іванов вїсталб судлы, мыї Бухарїн „намечаїтсїс“ вбрпїлїтан заводїас англїчаналы концессїяб сдаїтб, а выл вбрпїлїтан заводїас, кодїасб стрбїтбма сбветскї́й

властдн „намечаїтсїс“ сетны царскї́й ужїбзїас мынтан шбт вестб. Таїд вблїны воїд вылб планїас. Но „аванс“ пбрадокдн „право-троцкістскї́й блокыс“ предателїас да ізменнїкяс вузавлїсны англїскї́й буржуазїялы медса вылын качествоа вбрїчбтжык донїасдн.

Вышїнскїй. Воспїтанїеыс тїян ік определоннїй. Заводїтнннїд тї асыныд полїтїескї́й воспїтанїетб тулскї́й охранкаса ротмістр Маматкаїн вескбдлм улын, а помалїннїд—Бухарїн да Рыков вескбдлм улын. Сїї ме тїянбс гбгбрвоа?

Іванов. Правїлнб.

Перерыв ббрын заводїтчб мыжалана Зубаревдс, „право-троцкістскї́й блокса“ актївнїй участнїкяс пїыс дтїдс, царскї́й охранкаса агентбс, фашістскї́й шпїонбс допросїтб. Зубарев тырвыїд подтврждаїтб асыс показанїејас, кодїасб сетбма сыдн предварїтнїй следствїе вылын.

Зубарев вїсталб аслас вредїтелскї́й, дїверсіоннїй уж јылыс Уралын да сесга СССР-са да РСФСР-са Наркомземеын. Отшдш сїїб влі шпїондн дтї іностраннїй государствоса фашістскї́й разведкалдн да кадыс-кадб сетавлїс сетчб секретнїй сведенїејас. Наркомземеын Зубарев котырталїс террорїстїескї́й группас да ачыс влі сенї актївнїй участнїкдн. Сїїб вїсталбм сертї најбдн лбсбдчысїс покушенїе Молотов јорт вылб.

Вышїнскїй јорт јуасбм вылб вочавїдмбн, Зубарев воїд прїзнайтб асыс, кыї царскї́й полїцїяса агентлыс провокаторскї́й уж.

Государственнїй обвінїтел Вышїнскїй јорт кордм куза суд свїдетел пбдїї допросїтсїс вбвлм полїцїескї́й прїстав Васїлїевдс. Васїлїев вїсталїс, кыї сїїб вербуїтїс Зубаревдс царскї́й охранкаса агентїас лыдб, да мыї танї „сбкыдлунїас“ сїїб некушдмбс ез азыв. Унжык сыыс, ачыс Зубарев бостїс аслыс клїчка „Васїлїї“. Кык пбрїб Васїлїев сетлїс Зубаревлы 30 шаїтбн провокаторскї́й ужыс.

Мыжалана Зубаревдс допросїтбм ббрын лунса заседанїе тупкысбс.

(ТАСС)

Март 3-од лунса рытїа заседанїе-лн днєвнїк

Март 3-од лунса рытїа заседанїе заводїтчб Прокурор Вышїнскїй јортдн мыжалана Раковскї́йс мыжалана Крестїнскї́й троцкістскї́й дїятелност јылыс допросїтбдн.

Кыї тбдса, Крестїнскї́й март 2-од лунса заседанїе вылын, тыдалана фактїас да предварїтнїй след-

ствїе вылын асласдн сыдн сетбм показанїејас вылб вїчбдтбг, суд вылын асыс троцкістїас дїнб прїнадлїжностсб сосїс. Уна фактїас да документїас, кодїасбс Вышїнскїй јорт петкбдлб судлы, веннн вермытбма ердбдбн троцкіст Крестїнскї́йлыс вїглабмбсб.

Раковскї́й вїсталб судлы, мыї Крестїнскї́й влі даї колї актївнїй троцкістдн.

Сы ббрын Крестїнскї́йлы быт лої прїзнаїтчыны збылбн прокурордн сылы предїавїтбм документїас, а сїї-жб збылбн показанїејасб мыжалана Раковскї́йлыс. Крестїнскї́й тырвыїд подтврждаїтб асыс показанїејасб, кодїасбс сыдн сетбма предварїтнїй следствїе вылын.

Вышїнскїй. Мыї сїїб сїї-кбд лоб тбрытїа вїсталбмыд, кодбс оз поз донїавннї мбдног, кыї процесс вылын троцкістскї́й провокацїябн.

Крестїнскїй. Ме вынтбмбн влі мїрбвї обшчественнїй мненїе чужбм воыннї вїставннї правдасб, мыї ме нудбї пыр-на троцкістскї́й тыш. Ме зоннас да тырвыїд прїзнаїта ачы-мбс мыжабн став мыжїасын, кодїасбс лїчнб меным предїавїтбма.

Суд вужб мыжалана Рыковдс допросїтбмб.

Рыков заводїтб показанїејасб аслас подрывнїй подполнїй дїятелност јылыс 1928-од восан. Сїїб вїсталб, мыї сїїб дїректїваїас сертї правбїјаслдн группа законспїрїуїтїс правбї оппозїцїа дїнб асыс прїнадлїжностсб.

Таїд группанс дтї—Јагода, кодї влі секї ОГПУ-са председателбс вежыбн, вевтїс правбїјаслыс преступленїејасб. Мыжалана Јагода подтврждаїтб вескыї ізменалыс таїд фактсб.

Рыков вїсталб, мыї правбїјас контрреволюцїоннїй органїзацїялдн влі асланс центр Рыков, Бухарїн, Томскї́й составын. Таїд центрыс сеталїс індбїдїас кулацкї́й повстанческї́й выступленїејас котыртбм јылыс, торїдн, Војвыв Кавказын да Сїбырын. Бухарїн подтврждаїтб, мыї сїїб сетавлїс дїректїваїас кулацкї́й восстанїејас котыртбм јылыс.

Воїд Рыков вїсталб правбїјас контрреволюцїоннїй органїзацїя террорїстїескї́й преступленїејас јылыс. Правбїјаслдн центр сеталїс дїректїваїас террор јылыс, лбсбдалїс террорїстїескї́й органїзацїяјас. Рыков лїчнб ачыс лбсбдалїс правїтелственнїй машїнаїас ббрса глежка. Правбїјас Бухарїн да есер Семенов пыр кыскїсны террорїстїескї́й актїас котыртбмб есеровскї́й террорїстїескї́й группа.

Правбїјас центр ошкбмбн Семенов гбтбвїтїс покушенїејас Сталїн да Кагановїч јортїас вылб. Таїдс подтврждаїтб Бухарїн.

Рыков вїсталб, мыї 1934-од воын право-троцкістскї́й бандїтїас обсуждаїтсїсны партїя XVII-од сїезд вылын партїя ЦК дор чорыда сулалїасбс да правїтелствоса шленїасбс арестуїтан план. Но, таїд план сорвїтсїс. Заговоршїкїјас влі азбдны, кыї вїсталб Рыков, партїялдн сплочонност, правїтелстволдн популярност вбчїсны ік нафїтчытбмбн переворотлыс попытка.

Сек правбїјас вужїсны „выл оріентацїяб“. І тан, вїсталб Рыков, основнїй ставка влі СССР воєннїй пораженїе вылб. „Право-троцкістскї́й блокдн“ центр лбсбдїс немецкї́й фашістїаскбд јїтбд Карахан пыр, кодї јубртїс, мыї немецкї́й фашістїас относітчбдн правбїјасдн власт бердб воїм почавлун дїнб тырвыїд доброжелателнбїа, мыї најб сбгласенбс отсавннї правбїјаслы определоннїй террїорїалнїй устїпкаїас условїе дырїї. Рыков заявляїтб, мыї сорнї мунїс Сбветскї́й Соју-

Март 4-од лунса асја заседанїе-лн днєвнїк

ССР Сојузса Верховнїй судлн Воєннїй Коллегїя март 4-од лунса асја заседанїе вылын аслас ізменнїческї́й уж јылыс показанїејас сетб полскї́й охранкаса матербї шпїон Шаранговїч. Ншта 1921 воын-на сїїбс влі вербуїтбма полскї́й разведкадн Варшаваын да шыбытбма СССР-д. Сбветскї́й Белоруссїяын кывкутана сбветскї́й да партїнїй постїас вылб суїсбмбн, сїїб сеталїс полскї́й разведкалы разнбї пблбс секретнїй материалїас да олбїд пбртїс сылыс заданїејасб. 1932 во заводїтчїгбн Шаранговїч пырїс белорусскї́й націонал-фашістскї́й органїзацїяб, кодбн вескбдлїсны Червїаков да Голофед. Рєгыд, кыї прїзнайтчб мыжалана, і сїїб ачыс лої сїїб органїзацїяса вескбдлысїас пїыс дтїдн. Кыї сїїбс подтврждаїтб мыжалана, белорусскї́й націонал-фашістскї́й органїзацїя влі јїтчбма да ужалїс полскї́й разведка заданїејас сертї. Мбдар боксан, сїїб влі јїтчбма „право-троцкістскї́й блокдн“ москвскї́й центркбд да полу-чаїтсїс дїректїваїас вескыда Рыковсан да Бухарїнсан. Шаранговїч прїзнаїтб, мыї націонал-фашістїас сувтбдлїсны аслыныс могбн сбветскї́й власт пуктылбм да капїталїзм восстановїтбм, фашістскї́й государствоїаскбд воїнаын СССР-лы пораженїе, Сбветскї́й Сојузыс Белоруссїябс торїдбм. Шаранговїч подтврждаїтб, мыї Бухарїн да Рыков торїдн настаїваїтсїсны полскї́й генералнїй штабкбд јїтбд јонмбдм вылын.

Прокурор јуасбм вылб воїд вочавїдмбн, мыжалана Шаранговїч прїзнаїтб, мыї сїїб нудбїс ыжыд разрушїтелнїй уж Белоруссїяса вїзмү овмбсын. Населенїеїлыс недовольство кыпбдны зїлбмбн, вредїтелїас зїлїсны падмбдны колхознїй двїженїе, ордбны скбтвїдм. Сїї, најб паскбдїсны чума порсїас пбвсын, губїтїсны вбвїас. Сїверсїяїас вбсна, прїзнайтчб мыжалана, 1936 воын кулї 30 сурс гбгбр вбв.

Мыжаланабс воїд јуасбмыс тбдмавбс, мыї націонал-фашістїас даїтсїсны террорїстїескї́й актїас Ворошїлов јортлы паныд да ВКП(б)-са да сбветскї́й правїтелствоса мукбд вес-

збс расчленїтбм јылыс, СССР дїныс націоналнїй республикаїас торїдбм јылыс.

Сесга Вышїнскїй јорт деталнбїа выїаснаїтб право-троцкістскї́й пораженческї́й лїнїя јылыс вбпрос.

Рыков кывїас сертї, Бухарїн таїд лїнїясб формуїруїтсїс таї: интервентїаслы фронт востбм.

Председателствїуїшшїй Улрїх јортдн мыжалана Рыковлы уна вбпросїас ббрын, јбзбдчысбс перерыв март 4-од лунса асылдї.

(ТАСС)

кбд лысїаслы паныд. Суд вужб мыжалана Фаїзулла Ходжаїевдс, узбекїстанса вїднїй буржуазнїй націоналїстїас пбвсыс дтїкбс допросїтбмб. Ходжаїев прїзнаїтб, мыї таїд гнуснбї ужсб сїїб панїс ншта 1920 воын-на Бухарскї́й народнїй республикадн вескбдлысбн вблїгбн. Ббрыннас Ходжаїев јїтчїс Ікрамовлдн буржуазно-націоналїстїескї́й группакбд, а сесга „право-троцкістскї́й блоккбд“. 1930 воын Москваын Фаїзулла Ходжаїев сорнїтсїс Рыковкбд дтївїа ізменнїческї́й уж јылыс.

1934 воын Узбекїстанб локтїс Антїпов да правбїјас центр нїмсан шбктїс актївїчїруїтны дїверсіоннїй да провокацїоннїй уж, кыпбдны массаїаслыс сбветскї́й властдн недовольствїуїтчбм, паскбдны повстанческї́й группас формїруїтбм, лбсбдны террорїстїескї́й группас, јїтчыны англїскї́й разведывателнїй органїаскбд.

1936 воын Ташкентб бара волїс Бухарїн. Сїїб колїс недовольнїдн вредїтелскї́й да дїверсіоннїй уж „омбла паскбдмбн“ да настаїваїтсїс буржуазнїй націоналїстїаслыс антїсбветскї́й уж чорїдбм вылын. Бухарїн вїсталїс, мыї „право-троцкістскї́й блок“ јїтчбма Германїякбд да Јапонїякбд да мыї буржуазнїй націоналїстїаслыс Узбекїстанын колб вескыда јїтчыны Англїякбд. Ме гбгбрвої сїїбс, вїсталб Ходжаїев, кыї Узбекїстанбс СССР-ыс ордбмбн вылб курс, Узбекїстан вылын англїскї́й протекторат лбсбдмбн вылб курс, мыї лоб Узбекїстанбс колонїяб пбртбм.

Вышїнскїй јорт вбпрос вылб сы јылыс, мыїдн подулалїс Бухарїн асыс таїб преступнїй дїректївасб, мыжалана Ходжаїев вїсталб, мыї Бухарїн ошкїс фашізм да вїсталїс, мыї позб вбчны согласенїе Германїякбд да Јапонїякбд СССР-лы паныда дтївїа тыш вылб. Правбїјаслдн, троцкістїаслдн да націонал-фашістїаслдн мог, вїсталїс Бухарїн, сулалб сын, медым отсавннї СССР слабмбдмблы да пораженїеїлы подрывнїй уж јонмбдмбн.

(Помсб вїздб 4 лїстб.)

Антісаветскі „право-троцкістскі блок“ вылын процесс

Сесса мыжалана Ходжаев лідаро буржуазно-націоналістическай арганізацыі вярэцельскай да дыверсіоннаў ужлыс конкретнаў фактас Узбекістанын. Візму овмдсын сідэ зугіс севооборотас, зугіс семеннаў дело, воідчіс уна скот відмд да таргайтмд, вярэцельскайа кутіс шелководство паскддм, хіщнічскайа бырддаліс тутшөл пујас, мыјон орбдіс шелководстволыс кормовн база. Іррігацыја јукднын влі вчдма дыверсіоннаў актјас Самаркандын да Ферганын.

Саветскі власткд тышкасм вылө повстанчскай группјас котыртігн буржуазно-націоналістическай арганізацыја торја выманіје пуктіс басмачество ловддм вылө. Басмачскай атаманјас (курбашјас)

пыр Ходжаевзіліс пдртны олмд јітдјас англійскай разведкакд, дтщд Ікрамов да Ходжаев вескддлм улын лдсдсісны террорістическай группјас.

Мыжалана Ходжаев прізнајтө ассө мыжабн рбдіналы изменаын, узбекістанса народлы да став СССР-са народјаслы изменаын, дыверсіоннаў, вярэцельскай да террорістическай ужын, кодс вескддма саветскі власт пуктыртм да капіталізм реставірујтм вылө.

Вышінскі јорт јуалө, тдса-б мыжалана Ходжаевлы Абід-Саидовс відм јылыс. Мыжалана Ходжаев вочавід, мыј сідө відсө нуддма Ікрамовлн націоналістическай арганізацыја шудм серті.

Та вылын асја загеданіје помасө.

жык, Троцкіј порученіје серті сідө кырымаліс генерал Секткд соглашения рејхсвердн троцкістскі арганізацыјалы шпіонскай сведеніјас сетадмыс постојаннаў дененнаў субсідіја јылыс. Соглашеніје олмд пдртсіс 1926 војд, кор рејхсвер јудртіс сыыс дткажйтчдм јылыс, коді влдма сдмын рејхсверлы јонжыка выгондј вылө соглашения кырымалм вылө маневрн. Троцкіјас кдс јысісны сістематическай сетавны шпіонскай сведеніјас, а власт богтан случајын обеспечітны германскай буржуазіјалыс интересјас. Тацдм ногдн, 1923 восан 1930 војд троцкістскі контрреволюціоннаў арганізацыја рејхсверсан быд во получајтліс 250 сурс германскай марка.

Германіјас мунігдн Крестінскіј договорітчіс сы јылыс, мыј сдм колд вручајтны Путналы, коді влі секі Берлінын војеннаў аташебн.

1929 воын отпускын олгдн да Кісінгенын лечітчігдн, Крестінскіј азгыліс Седовкд да бостіс Троцкіјлыс індд СССР Сојузын олыс троцкістјаслы троцкізмс дткажйтчдм јылыс шыдчдмјас сетавны колан лун јылыс, конспіірујтчыны да двурушнічество методјасбн дјстјујтны колан лун јылыс. Неуна сорбнжык Троцкіј ребујтис террор вуждм, партіјаса да правітелствоса вескддлысјасөс відмјас дастм. Крестінскіјкд Меранын азгылігдн Троцкіј всталис, мыј власт позд бостны сдмын выдн, а сы всна, мыј троцкістскі арганізаціалдн вынјас тырмытдмс, то колд воідчыны іностраннаў государствојас отсдгө. Сылы панасөс пуктдма-нн рејхсверкд важја соглашенияједн, но Германіја гітлерізаціја услөвіјасын сідө соглашенияјес важміс. Фашістјаслы колд не сдмын троцкістјаслн шпіонскай інформаціја. Налы колдны колоніјас. Заговоршцікјасбн власт дінд воан случајын фашістскі Германіјалыс нуж-

дајасөс лөд могддма Саветскі Сојуз терріторіја мы-кө мында јукдн шддт вестд. Сек-жө Троцкіј всталис, мыј колд дастыны вынјас і Саветскі Сојуз пыцкын власт бостдм вылө. Троцкіј рекомднүтіс јітчыны Рыковкд, Бухарінкд, а сід-жө Рудзутаккд да Тухачевскіјкд. Медбдрын, Троцкіј ребујтис террор, дыверсіјас, вярэцельство паскддм. Тајд-жө сорні дырјі Меранын, Троцкіј всталис сідн недовольствүјтчдм, мыј Роценголд „ббрја каднас ніндмн ассө оз петкдлы“ да вөзјіс Крестінскіјлы активіірујтны“ Роценголдс.

Троцкіјкд аслас сорніјас јылыс Крестінскіј інформірујтис Пјатаковс, Роценголдс, Тухачевскіјс да Рудзутакдс. Сы бдрын „право-троцкістскі блок“ чорыда дастіс контрреволюціоннаў переворот. Тајд переворотыс лөдсдсіс Германіјакд војна завоітчіг кежлө. 1936 воса декабр помын влі полүчітма Троцкіјлыс діректіва быднөг ддддны контрреволюціоннаў переворот олмд пдртм.

Крестінскіјс војд допросітмыс тдмавсө, мыј Троцкіјлн тајд обер-подручнөјыс ачыс пырліс „право-троцкістскі блок“ бандітскі центрө сы бдрын, кызі сетыс „чініны“ народлн ердддм врајас Пјатаков, Чіновјев, Јенүкідзе, Рыков да мукд. Крестінскіј секі зіліс војд нуддны налыс јуднөј делсө, проектирујтис Тухачевскіјкд, Роценголдкд, Гамарніккд дтщд террорістическай актјас да контрреволюціоннаў выступленіјас. Но НКВД органјас аскадө орбдісны тајд подлөј вражескай махінаціјасөс. Троцкіјлыс обер-подручнөјсөс влі арестүјтма.

Оні сідө кутд вочакыс аслас став јуднөј делјассыс. Та вылын мыжалана Крестінскіјс допросітм помасө. Рытја заседаніје помын суд вужд мыжалана Раковскіјс допросітм.

(ТАСС) (Војд лөд мдд номерын)

Іностраннаў печат антісаветскі „право-троцкістскі блок“ вылын процесс јылыс

Антісаветскі „право-троцкістскі блок“ вылын процесс јылыс іностраннаў газетјас лөдны передовіј статтјас да паскыд отчотјас, кодјасөс налы сетдны суд залын пукалыс асланыс корреспондентјас. Іспанскөј газета „Ла рамбла“—Каталоніјаса обједіноннөј социалістическай партіјалдн орган—тдчддө, мыј історіјалын езна вөвлыны ташдм гнуснөј предателствөјас да ташдм чудовішнөј преступленіјас, кызі сідөјас, кодјасөс петкддө ердд антісаветскі „право-троцкістскі блок“ вылын суд. Троцкістјас чудовішнөј преступленіјасөс,—індө газета,—іспанскөј народ бура тдса аслас собственнөј опыт серті. Та вдсна враг дінд колд лоны пдшшадатдмн. Іспаніја должен мунны СССР-са прімер серті, коді крт кдн вужнас бертө врадсө.

Чехословакіјаса коммуністическай партіјалдн газета „Руде право“ гіджө: „Московскөј процеслн значеніјес сешдм ыжыд, мыј сідөс оз поз не донјавны. Тајд процесс нешытіс маскасө сешдм јөз вылыс, кодјас дас војасдн дөблісны асыныс народлн врајаслыс — шпіонјаслыс, предателјаслыс дјствітөлнөј чуждмсө.“

Шведскөј газет „Ну даг“ гіджө, мыј „право-троцкістскөј блокыс“ ердддм преступнікјас дјстүјтисны, кызі і став врајасыс рабочөј двіженіјелдн, двурушнөјчдтдмн.

Саветскі Сојузлн социалістическай строітелство, Сталін јорт вескддлм улын,—гіджө газета,—кутас победонснөјја шагјтны војд, некущдм мыжддјас вылө візідтдг, војдлоан став человечество ітересјасын“.

(ТАСС)

Март 4-өд лунса рытја заседані-јелдн днөвнкі

Рытја заседаніје вылын суд вужіс мыжалана Роценголдс допросітмд. Асыс троцкістскөј уж 1920—21 восан всталдмн, Роценголд всталис, мыј сылдн Троцкіјкд јітдө вылыс завоітчіс Крестінскіј отсдгдн 1929 воын. 1933—34 војасын сідө кыкыс азгыліс заграңаын, Австріјаын да Карлсбадын Седовкд, коді сетіс сылы діректіва правдјаскд да Тухачевскіј группакд јітдө лдсддм јылыс. Сідө діректіва-сө олмд пдртдм могыс, всталө Роценголд, Крестінскіј кутіс сістематическай јітдө Тухачевскіјкд. Ачыс-жө Роценголд влі јітчдма Рыковкд да Рудзутакдд.

Уна вопрөсдн Вышінскіј јорт ердддө Роценголдлыс дткмынтор јылыс чдволдм. Тддмавсө, мыј нөшта Карлсбадын Седовкд азгылігдн Роценголд полу-чітис Троцкіјсан інддјас сы јылыс, мыј контрреволюціоннаў переворот колд лдсддны СССР вылө војеннаў ускддчдм кад кежлө. Роценголд да Крестінскіј прізнајтдны, мыј заговорса уна участнікөс арестүјтм бдрын, сы лыдын, Пјатаковс арестүјтдм бдрын, Троцкіј дт пісмдын коріс форсірујтны контрреволюціоннаўпереворот. Тддмавсө активнөј рол Крестінскіјлн Тухачевскіјкд тајд повод куза сорнітчдмјасын, сетчө-жө Крестінскіј всталө, мыј Тухачевскіјс торјдн термддлыны езна кдмы, сы всна мыј ачыс сідө „термасіс“. Троцкіј коріс вочавіңны Пјатаков делө куза пріговор вылө партіјаса да правітелствоса вескддлысјаслы паныд террорістическай актјасдн.

Сен-жө ерддсө дт обстојателство, коді југдддө тајд процесс первој лунд Крестінскіјлыс сведеніјесө. Крестінскіј сознајтчө, мыј Троцкіј аслас пісмдын скбраліс Пјатаковдн суд вылын асыс мыжсө восдн прізнајтдм повод куза да

ребујтис, медым заговоршцікјас арест случајын отрицатісны асыныс мыжысө.

— Гашкө тіянлыс сведеніјетө суд вылын кык лун сайн сід-жө влі діктујтма тајд діректіванас? — јуалө прокурор Крестінскіјлыс.

Вочакыңын кылө шөјө-вошөмдн бормочітм.

Војд нуддсө Роценголдс допросітм. 1937 воса март помын Роценголдлн влі совещаніје Крестінскіјкд да Тухачевскіјкд. Тддмавсө, мыј Јагодас арестүјтдм бдрын, Крестінскіј век да упорнө шөктіс Тухачевскіјс ддддны контрреволюціоннаў переворот нуддм.

Војд Роценголд всталө, мыј сідө порученіје куза, Седов да соответствүјшөј іностраннаў фірмајас отсдгдн, Троцкіјлыс влі сетдма 300 сурс доллардө экспортлес фондс. Наркомвншторгдн финансдөј каналјас ісползүјтчісны сід-жө Троцкіјлыс быд во 110 сурс доллар сетдм вылө, троцкістскөј уж вылө зөв уна мукд „взносјас“ лыддөйтдг.

Матерөј шпіон Роценголд дінічнөј спокојлундн вставлө сы јылыс, мыј нөшта 1923 воын Троцкіј шөктдм серті сідө сетавліс Германіја рејхсверса вескддлыс генерал Сектлы сведеніјас саветскөј војенно-воздушнөј вынјас јылыс, а сорбнжык і секретнөј сведеніјас ортсыса вузасдм куза. Роценголд нуддсө асыс шпіонскай уж сістематическай. Сідө нуддсө вярэцельскай уж Наркомвншторг сістеманын.

Суд вужд мыжалана Крестінскіјс допросітмд. Крестінскіј всталө, мыј сылдн предателскай ужыс завоітчіс нөшта 1921 воын, кор сідө пырса нелегалнөј троцкістскөј центрө, коді влі Троцкіј, Пјатаков, Серебр’аков, Преображенскіј составын. Воін сорбн-

Подлөј изменнікјасөс лыјлыны ставнысө өтітөг

Рајон паста колхозјасын, саветскөј учрежденіјејасын, школајасын мундны мтінгјас, кдні ужалыс јөз тддмасдны „право-троцкістскөј блок“ вылын мунан процесдн. Став ужалыс јөз корбны бырддны фашістскөј бандабс, шпіонјасөс, диверсантјасөс, предателјасөс.

Мажаса вбручастокын ужалыс-вдрлөзсјас мтінг вылын прімітдм резолүціјалын гіддны:

„Саветскөј народлн заклатөј врајас, подлөј заговоршцікјас — Бухарін, Рыков, Јагода, Роценголд да мукд јас куза кад чөж вліны іностраннаў разведкалн шпіонјасдн. Тајдгадјасыс вісны саветскөј народлыс

радејтана пі—Сергеј Міронович Кировс. Најд фашіст врачјас пыр злодејскай вісны В. В. Кузбывшевс, В. Р. Менжінскіјс, великөј роч писател А. М. Гор’кіјс. Најд кдсјісны віны мјанлыс дона вождјасөс.

Мі, став саветскөј народкд дтвылыс, корам Верховнөј Судлыс Војеннөј Коллегіјас вынесітны фашістскөј сволочјаслы медса чорыд пріговор,—лыјлыны најсө. Фашізм понјаслы понсама і смерт! Мі пөса чолдмалам славнөј саветскөј разведкіјасөс да најд вескддлыс Н. І. Јежовс“.

„Звермдм бандітјаслн фашістскөј банда кдсјіс мырфдыны мјанлыс шуда гажа олм да көвјавны

мјан шөја вылө фашізмлыс јармо, кулацкөј кабала. Најд мөвпјаслы некор не збылмыны! Мјан доблестнөј саветскөј разведка ерддсө подлөј предателјасөс.

Мі корам Верховнөј Судлн Војеннөј Коллегіјас вынесітны пріговор подлөј бандітјасөс лыјлм јылыс. Весавны саветскөј му вылыс фашістскөј падал,“—гіддны асланыс резолүціјалын Сыктывдін-вдрпромхозса ужалысјас.

Фашістскөј најмітјаслы медса чорыд мера—лылм прімітдм јылыс корбны асланыс резолүціјалын Расјуса НСШ-ын 7-өд „В“ классын велдчысјас.

Отв. редактор А. ГОРЧАКОВ.